

Aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
De heer drs. R.W. Knops
Postbus 20011
2500 AE Den Haag

1 april 2020

Geachte heer Knops,

Naar aanleiding van het verzoek van 13 maart 2020 van de vaste commissie Koninkrijksrelaties aan u, welke mij via uw ministerie bereikte, zend ik u bijgaand een overzicht van adviezen en constateringën uit de rapportages van de voortgangscommissie plannen van aanpak over de gevangenis op Sint Maarten in de afgelopen vijf jaren.

Een afschrift van deze brief met bijlagen zend ik aan de minister-president van Sint Maarten.

Namens de voortgangscommissie,

N. Schoof, voorzitter

Voortgangscommissie Sint Maarten
p/a het Secretariaat van de Commissie
Postbus 5245
Philipsburg, Sint Maarten

Overzicht van adviezen en constatering van de voortgangscommissie plannen van aanpak Sint Maarten over de gevangenis Point Blanche.

Kort verloop vanaf 2010

Tijdens de Ronde Tafel Conferentie van september 2010 werd een plan van aanpak vastgesteld voor de gevangenis op Sint Maarten. Dit plan had tot doel een aantal onderdelen van de gevangenis op een zodanig niveau te brengen dat kan worden gesproken over een adequate exploitatie van de gevangenis voor personeel en gedetineerden. De verplichting tot uitvoering van het plan van aanpak berust bij de minister van Justitie van Sint Maarten, die over de uitvoering driemaandelijks rapporteert aan de voortgangscommissie Sint Maarten. De voortgangscommissie rapporteert driemaandelijks aan het ministerieel overleg, dat periodiek overleg heeft over de voortgang van de uitvoering.

De gevangenisorganisatie kenmerkte zich door chronische onderbezetting, bouwkundige gebreken, slechte bedrijfsvoering, ontbreken van opleidingen en slechte gedetineerdenadministratie. Het plan van aanpak zag daarom op aantrekken en opleiding van personeel, renovatie van de gebouwen, het opstellen van een opleidingsplan, opzetten van een deugdelijke administratie en het op niveau brengen van de bedrijfsvoering.

In de vijf jaren na 2010 is met veel vertraging het renovatieplan van de gevangenis uitgevoerd, waarvan de eerste twee fases met Usona middelen en de derde fase met middelen van de justatiebegroting van Sint Maarten werden uitgevoerd, en is er mondjesmaat gewerkt aan overige onderdelen. Van andere substantiële verbeteringen was echter geen sprake.

Dit bracht de commissie in februari 2016 tot de constatering dat voortgaan op de huidige voet weinig zinvol is omdat aan noodzakelijke randvoorwaarden niet wordt voldaan. Belangrijkste factoren zijn het ontbreken van ondersteuning door het ministerie van justitie van Sint Maarten, onvoldoende financiële middelen en onvoldoende arbeidscapaciteit om de problematiek van de inrichting aan te pakken. De commissie rapporteerde daarover:

Zolang de personele situatie, kwantitatief en kwalitatief, in de gevangenis niet sterk verbetert, is de verwachting dat de meeste onderwerpen niet voor oktober 2016 zullen zijn afgerond. De commissie verwacht niet dat de gevangenis op eigen kracht tot een adequaat draaiende organisatie kan komen. Tijdelijke deskundige externe ondersteuning is nodig om een positieve ontwikkeling in de inrichting op gang te brengen. Een hernieuwd plan is nodig om met hulp van buiten de organisatie goed draaiend te krijgen. Alleen dan kan de inrichting op een niveau worden gebracht dat aan CPT eisen kan voldoen. De commissie beveelt aan (minister van Justitie van Sint Maarten) een deskundige in te schakelen om een revitaliseringsplan op te stellen.

Daarop werd in april 2016 op Sint Maarten een werkconferentie gehouden met als doel nieuw leven te blazen in de uitvoering van de plannen van aanpak van de politie

en de gevangenis. Het korps politie Sint Maarten kwam op eigen initiatief met een geactualiseerd plan dat zo goed als mogelijk werd uitgevoerd, doch zulk een plan voor de gevangenis kwam na enige tijd moeizaam tot stand. De goedkeuring in de ministerraad en de uitvoering daarvan gingen al even moeizaam.

In september 2017 trokken twee orkanen over Sint Maarten die ook de gevangenis ernstig beschadigden. Door de schade was het gebouw nog beperkt bruikbaar en de helft van de gedetineerden werden overgebracht naar Nederland en Curaçao. Door het Rijksvastgoedbedrijf werd een schaderapport opgesteld.

In oktober 2018 werd in het ministerieel overleg een nieuw plan van aanpak vastgesteld dat voorziet in een brede aanpak van de sanctietoepassing op Sint Maarten, ook wel het detentieplan genoemd. Naast de opbouw van een nieuwe organisatie en nieuwbouw van de gevangenis voorziet het plan ook in versterking van de overige onderdelen van de keten die tot vermindering van de recidive moet leiden.

De constatering

Omdat substantiële verbetering van de detentiesituatie uitbleef heeft de commissie vanaf 2015 een aantal constatering en aanbevelingen gedaan.

De belangrijkste constatering was dat het ministerie van Justitie van Sint Maarten geen regie heeft op het gevangeniswezen. Het ministerie heeft niet alleen geen capaciteit daarvoor ingeruimd en functioneert slecht. Van dat laatste heeft de leiding van de gevangenis last omdat alle bevoegdheden op gebied van personeel en financiën bij de minister liggen. Door slecht functioneren van het ministerie worden besluiten niet genomen en raken belangrijke stukken zoek. Recent is de directeur uit zijn functie ontheven en ontbreekt het aan een adequaat managementteam dat de gevangenis draaiende kan houden.

Een tweede constatering is dat Sint Maarten niet in staat is zonder hulp van buiten de detentieproblematiek op te lossen. Expertise en arbeidskracht ontbreken; massieve ondersteuning uit Nederland is noodzakelijk.

Ook constateerde de commissie dat overleg met Nederland over een hulpvraag nauwelijks heeft plaatsgevonden. Incidenteel is er ondersteuning gevraagd en geleverd, bijvoorbeeld voor het opstellen van het detentieplan door een expertteam van DJI.

Heden ten dage, ruim tweeëneenhalf jaar na de orkanen, constateert de commissie dat een aantal werkzaamheden wel zijn uitgevoerd, doch per saldo de situatie in de gevangenis voor personeel en gedetineerden niet is verbeterd. Van een begin van uitvoering van het detentieplan, het nieuwe plan van aanpak, is nog geen sprake.

In de laatste rapportage constateert de commissie dat de vele regeringswissels en wisselingen van gevangenisdirecteuren de voortgang mede in de weg staan.

De aanbevelingen

Om de regie te verkrijgen heeft de commissie vanaf begin 2018 aanbevolen om een programma manager met een programmabureau aan te stellen, die tot taak heeft het

detentieplan uit te voeren: het opbouwen van de organisaties in de gevangenis en detentieketen, de nieuwbouw van de gevangenis te realiseren en de huidige detentiefaciliteiten bruikbaar te houden tot de nieuwe gevangenis en gevangenisorganisatie gereed is.

Voorts adviseerde de commissie te starten met een werkconferentie van alle betrokkenen in de keten om tot een concreet uitvoeringsplan van het detentieplan te komen.

Omdat Sint Maarten de detentieproblematiek niet alleen kan oplossen adviseerde de commissie om het overleg met Nederland te starten om afspraken te maken over ondersteuning. Daarbij moet duidelijk worden gemaakt welke hulp Sint Maarten nodig heeft en de hulp die Nederland kan bieden.

Die afspraken zouden naar de mening van de commissie vastgelegd dienen te worden in een onderlinge regeling, naar analogie van de onderlinge regeling grenstoezicht, zodanig dat toetsing van de afspraken transparant kan verlopen.

In de bijlage van dit overzicht is een compilatie gemaakt van passages, adviezen en aanbevelingen die betrekking hebben op de gevangenis vanaf 2016.

Bijlage overzicht adviezen en aanbevelingen voortgangscommissie,
betrekking hebben op de gevangenis Point Blanche (2016 tot
heden)

22^{ste} rapportage, mei 2016

1. Omdat de situatie in de gevangenis zeer precair is adviseert de commissie het ministerieel overleg om het overleg met Nederland over werving van personeel in Nederland spoedig te doen plaatsvinden en tot een goed einde te brengen.
2. De commissie adviseert het ministerieel overleg een externe deskundige een revitaliseringsplan voor de gevangenis op te stellen en uit te voeren.

23^{ste} rapportage, augustus 2016

1. De commissie beveelt aan de spoedig de leiding van de gevangenis fundamenteel te versterken om de primaire processen in de gevangenis op orde te brengen en de personeelsproblematiek aan te pakken.

24^{ste} rapportage, november 2016

1. In de gevangenis is onmiddellijke actie geboden; de leiding van de gevangenis moet fundamenteel worden versterkt om het gezag te herstellen en de primaire processen en personeelsproblematiek in de gevangenis op orde te brengen.
2. De uitvoering van de plannen van aanpak binnen de huidige verlengingstermijn van de Samenwerkingsregeling (AMvRB) is niet mogelijk. Dat maakt het temeer noodzakelijk om drastische maatregelen te nemen om terstond met de uitvoering van de actieplannen te beginnen. Het ministerieel overleg wordt daarom dringend verzocht op korte termijn te bespreken hoe vaart kan worden gebracht in de goedkeuring van de actieplannen door de ministerraad van Sint Maarten.

25^{ste} rapportage,

1. In de gevangenis is onmiddellijke actie geboden; de leiding van de gevangenis moet fundamenteel worden versterkt om het gezag te herstellen en de primaire processen en personeelsproblematiek in de gevangenis op orde te brengen.

26^{ste} rapportage, mei 2017

1. De commissie beveelt aan de Task Force een belangrijke rol te geven bij het aantrekken van een krachtige leiding van de gevangenis (directeur en MT leden) en ondersteunt de minister om met DJI te inventariseren op welke wijze het actieplan HvB tot spoedige uitvoering kan worden gebracht.
2. Er moeten drastische maatregelen genomen worden om terstond met de uitvoering van de actieplannen te kunnen beginnen. Het ministerieel overleg

wordt daarom dringend geadviseerd te bespreken hoe vaart kan worden gebracht in de uitvoering van de inmiddels door de ministerraad van Sint Maarten vastgestelde actieplannen, teneinde aan het eind van de werkingsduur van de Samenwerkingsregeling onomkeerbare vorderingen te kunnen realiseren.

27^{ste} rapportage, augustus 2017

1. De commissie beveelt aan het periodieke overleg van gevangenisdirecteuren te versterken met een medewerker voor het secretariaat van het overleg, naar analogie van het college van korpschefs.

28ste rapportage, december 2017

1. In deze rapportage geeft de voortgangscommissie aan het ministerieel overleg de aanbeveling om de ambtelijke diensten van Sint Maarten en Nederland zo spoedig mogelijk hernieuwde plannen van aanpak voor politie en gevangenis op te laten stellen op basis waarvan op ministerieel niveau van Sint Maarten besluiten kunnen worden genomen. Een kostencalculatie en tijdplanning moeten daar onderdeel van uitmaken, in het bijzonder moet inzichtelijk worden gemaakt welke kosten uit wederopbouwfondsen kunnen worden gedekt en welke uit de begroting van Sint Maarten.

29^{ste} rapportage, mei 2018

1. De commissie adviseert tussen Nederland en Sint Maarten enige formele regeling te treffen over wederzijdse inzet en verplichtingen bij het opzetten van een detentiesysteem dat gericht is op terugdringen van de recidive en de bouw van een nieuwe gevangenis. Voorafgaand daaraan dient een expertteam een integraal plan van aanpak daarvoor te maken op basis waarvan een regeling kan worden vastgesteld over de wederzijdse inzet en verplichtingen.
2. De commissie adviseert harde afspraken te maken over de invoering van de functieboeken bij de politie, landsrecherche en de gevangenis.
3. De commissie adviseert het ministerieel overleg afspraken te maken over de financiële dekking van de uitvoering van de plannen van aanpak van de politie en de gevangenis.
4. De commissie adviseert de minister van Justitie het ministerie van Justitie te reorganiseren en de personeelsformatie op te schonen. Dit is een randvoorwaarde voor het succesvol uitvoeren van de plannen van de politie en de gevangenis.

30ste rapportage, augustus 2018

1. De commissie adviseert tussen Nederland en Sint Maarten enige formele regeling te treffen over wederzijdse inzet en verplichtingen bij het opzetten van een detentiesysteem dat gericht is op terugdringen van de recidive en de bouw van een nieuwe gevangenis. Voorafgaand daaraan dient een expertteam een

integraal plan van aanpak daarvoor te maken op basis waarvan een regeling kan worden vastgesteld over de wederzijdse inzet en verplichtingen.

2. De commissie adviseert harde afspraken te maken over de invoering van de functieboeken bij de politie, landsrecherche en de gevangenis.
3. De commissie adviseert het ministerieel overleg afspraken te maken over de financiële dekking van de uitvoering van de plannen van aanpak van de politie en de gevangenis.
4. De commissie adviseert de minister van Justitie het ministerie van Justitie te reorganiseren en de personeelsformatie op te schonen. Dit is een randvoorwaarde voor het succesvol uitvoeren van de plannen van de politie en de gevangenis.

31ste rapportage, november 2018

1. De commissie handhaaft het advies aan het ministerieel overleg om een harde datum te stellen voor de invoering van de functieboeken bij de politie (de landsrecherche) en de gevangenis. Concreet gaat het om de onverwijldde invoering van het functieboek waarop de voortgangsc commissie in 2015 een gunstig advies heeft uitgebracht en waarover het akkoord met de vakbonden is gesloten.
2. Adviseert het Ministerieel Overleg er bij de Minister op aan te dringen per omgaande een programmamanager aan te stellen.
3. Een onderlinge regeling op te stellen om de rechtshandhaving op orde te krijgen en de veiligheid van het land te verzekeren.
4. De minister van Justitie op te dragen met gezwinde spoed gewijzigde plannen van aanpak voor politie en gevangenis aan de commissie ter advies voor te leggen.

32^{ste} rapportage februari 2019

1. De commissie geeft de minister van Justitie ingevolge artikel 17 juncto 25 van de Samenwerkingsregeling de aanbeveling om op 15 april 2019 een plan van aanpak ter uitvoering van het detentieplan gereed te hebben dat als toetsingskader voor de nieuwe gevangenisorganisatie en de huisvesting van de gedetineerden kan dienen.
2. Er bij de minister op aan te dringen per omgaande een adequaat programmamanagement in te stellen, dat een aanvang moet maken het uitvoeringsplan.

33^{ste} rapportage, mei 2019

1. De commissie adviseert het MO een werkconferentie met alle betrokken diensten te initiëren, om een basis te leggen voor een uitvoeringsgericht plan van aanpak van het detentieplan Sint Maarten 2019-2023.

34^{ste} rapportage, augustus 2019

1. De commissie adviseert om op korte termijn een uitvoeringsplan op te stellen, zoals verwoord is in het Detentieplan.
2. De commissie adviseert het ministerieel overleg er bij de minister van Justitie op aan te dringen nog dit jaar een werkconferentie te organiseren met als doel een implementatieplan op te stellen, als bedoeld in de eerste aanbeveling en conform de aanbeveling in de brief van de commissie aan de minister van 18 februari 2019.
3. De commissie adviseert de minister van Justitie de adviescommissie justitieel jeugdbeleid nieuw leven in te blazen.

35^{ste} rapportage, november 2019

1. De commissie adviseert de minister van Justitie zo snel mogelijk en uiterlijk eind januari 2020 een werkconferentie te organiseren met als doel een implementatieplan op te stellen voor het Detentieplan.
2. De commissie adviseert het ministerieel overleg om nauwere samenwerkingsvormen te bespreken bij de verbetering van de huidige detentievoorzieningen en de het uitvoeren van het detentieplan van Sint Maarten.

36^{ste} rapportage, februari 2020

1. De commissie adviseert de minister van Justitie zo spoedig mogelijk een programmamanager aan te stellen en op korte termijn een werkconferentie te organiseren met als doel een implementatieplan of uitvoeringsprogramma op te stellen.
2. De commissie beveelt het ministerieel overleg nogmaals aan de detentiesituatie grondig en in alle openheid met elkaar te bespreken, vast te stellen wat beide landen met elkaar willen bereiken, wat daarvoor gebeuren moet, wie dat het beste kan doen en op welke wijze wederzijdse inspanningen en verplichtingen kunnen worden vastgelegd.